

УДК 327.7 «АС»

ПРИЧИНИ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА КРАЇН АФРИКАНСЬКОГО СОЮЗУ

Анжеліка Запорожченко

Чорноморський державний університет імені Петра Могили
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10
e-mail: anzhelika_zaporozhchenko@mail.ru

Як відомо, країни Африканського Союзу – а це всі країни Африки, окрім Марокко (який має особливий статус), і країн, які тимчасово призупинили своє членство: Мадагаскару (з 2009 р.), Гвінеї-Бісау (з 2012 р.), Центральноафриканської Республіки (з 2012 р.) та Єгипту (з 2013 р.), мають великий економічний і ресурсний потенціал для економічного співробітництва. Але існують інші умови, які знижують такі можливості. *Актуальність* теми даної статті полягає у розкритті цих умов та спробі аналізу умов на момент зменшення їх негативного впливу. Отже *метою* даної статті є висвітлення умов і факторів, які знижують можливості економічного співробітництва країн Африканського Союзу.

З урахуванням ресурсного потенціалу країн Африки, африканська тематика є достатньо популярною серед дослідників різних наукових шкіл і напрямків. Так, економічну кризу та місце економіки Африки у світовій торгівлі висвітлюють: І. Аверькова, В. Баскін, Є. Лисенко, В. Морозов [1], І. Абрамова [2], А. Андрєєв [3], активізацію діяльності КНР та ЄС в Африці, конфліктність країн субсахарської Африки досліджує Е. Лебедева [4-5], міжнародно-політичні процеси у Північній Африці М. Володіна [6], можливості АФ як організації – В. Потьомкін [7].

Щодо економічних можливостей країн АС, то вони є величезним зосередженням економічного потенціалу, пов'язаного із запасами рідкісних і цінних природних копалин, наявністю трудових ресурсів, можливістю розвитку та нарощування обсягів сільськогосподарської продукції, рибного та морського господарства, лісної промисловості, що підвищує інвестиційну привабливість більшості африканських країн. Незва-

жаючи на їх регіональну обумовленість і компактність, країни Африки значно відрізняються одна від одної за площею і територією, чисельністю і щільністю населення, наявністю природних ресурсів і кола економічних характеристик. Але вони мають багато однорівневих показників, які дозволяють їх відносити до однієї групи країн. Створюючи єдиний окремий економічний регіон, країни Африки мають розвинуті взаємні зв'язки та тісні ділові контакти [8].

Якщо вести мову про передумови економічного співробітництва країн АС, то першою варто назвати колоніальне минуле (історичний фактор). Другою – географічне розташування та сусідство. Третьою – наявність значної сировинної бази. Щодо причин поглиблення економічного співробітництва між африканськими країнами, то воно обумовлене, у першу чергу, сусідством і законами економіки. Можна стверджувати, що наслідком поглиблення економічної співпраці між африканськими країнами постав Африканський Союз, який було створено на базі Організації Африканської Єдності.

Отже, щодо передумов економічного співробітництва країн Африки. Великий вплив на сучасний політичний та економічний стан африканських країн мало колоніальне минуле. Так, колоніальний період, який тривав на африканському континенті до 1960 р., обумовив сучасний склад національних економічних систем. Залучення континенту у світові економічні відносини в якості джерела сировини та ринку збуту продукції змінило долю традиційних господарств, перш за все, землеробства, на зміну якому прийшли плантаційне господарство та вирощування монокультур, які визначали економічну спеціалізацію окремих країн

(кава, какао-боби, банани, арахіс і т.д.).

Другим важливим напрямком розвитку господарських систем на континенті у колоніальний період було формування гірничорудної промисловості, пов'язаної з великими запасами різних корисних копалин. Наприклад, до 1937 р. Африка посідала впливове місце у світі по виробництву мінеральної сировини: 97% всіх видобутих у світі алмазів, 92% кобальту, більше 40% золота, хромитів, літєвих мінералів, марганцевих руд, фосфоритів і більше третини світового виробництва платини.

Колоніальний період серйозно змінив суспільний уклад господарства африканців. До позитивних наслідків колонізації варто віднести: розвиток нових соціальних відносин, формування національної інтелігенції, зростання міст як центрів політичного, економічного та культурного життя, створення нових підприємств, будівництво доріг і т.д. У 1960-1970-х рр. поглибилась спеціалізація економічних систем африканських держав з урахуванням їх політичного розвитку.

Незважаючи на вищеперераховані позитивні наслідки періоду колоніалізму в Африці, після проголошення незалежності більшість африканських країн опинилися у числі найбідніших країн світу, які не могли забезпечити собі нормальне функціонування без зовнішньої фінансової допомоги. Тому більшість із них опинилися під економічним впливом колишніх метрополій, підтримуючи історичні зв'язки із ними.

Наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр., разом із завершенням блокового протистояння, відбулося кілька змін і на Африканському континенті у функціонуванні національних економічних систем. По-перше, розпад СРСР і відмова від експансії марксистсько-ленінської ідеології до країн «третього світу» призвели до припинення військово-технічної допомоги СРСР країнам, що розвиваються, а це призвело до згортання економічного співробітництва, руйнування торгових зв'язків, скорочення програм підготовки національних кадрів у радянських вузах. По-друге, країни Африки, які раніше слідували соціалістичним шляхом, під впливом світових тенденцій почали активно використовувати і впроваджувати ринкові форми господарювання. По-третє, процеси

демократизації торкнулися й африканських країн: руйнування однопартійних систем, тоталітарних режимів, розвиток прав і свобод. По-четверте, на початок 1990-х рр. африканські економіки були навантажені кредитно, що впливало на переорієнтацію вектору їх економічного розвитку [9].

Великий вплив на розвиток економіки країн Африки мали і мають громадянські війни: у Ліберії (1989-1996 рр., 1999-2003 рр.), в Анголі (1975-2002 рр.), геноцид тутсі і хуту ц Руанді та Бурунді (1994 р.), розпад Сомалі (почався 1991 р.), з 2011 р. по Північній Африці прокотилась хвиля «Арабської весни», яка мала своїм наслідком дестабілізацію регіону і т.д.

Щодо другої передумови, а саме – географічного розташування африканських країн, – то вони розташовані компактно на Африканському континенті, але мають певні субрегіональні відмінності. У геополітичному й економічному відношенні Африку поділяють на дві частини: Північну Африку та Тропічну Африку.

Північна Африка охоплює територію (площею близько 10 млн. км² з населенням 170 млн. чол.), що виходить до берегів Середземного моря, заселену в основному арабами, які сповідують іслам. Країни, розташовані на цій території (Алжир, Єгипет, Західна Сахара, Лівія, Мавританія, Марокко, Туніс), завдяки своєму географічному розташуванню (приморське сусідське до країн Південної Європи та Західної Азії) і більш високому (порівняно з державами Тропічної Африки) рівня економічного й індустріального розвитку, відрізняються більшою залученістю до міжнародного поділу праці (експорт нафти, газу, фосфоритів та ін.). Господарське життя Північної Африки зосереджене у приморській смузі, де концентрується майже все населення регіону [10].

Тропічна Африка охоплює територію, розташовану на південь від Сахари, у межах якої виділяють: Західну, Центральну, Східну та Південну Африку. Основною сферою діяльності населення є сільське господарство (виняток – Південно-Африканська Республіка, у господарстві якої визначальну роль відіграють промисловість і сфера послуг). Тропічна Африка –

найвідсталіша в економічному відношенні, найменш індустріалізована та найменш урбанізована частина світу, що розвивається. 349 країн, що знаходяться тут, 32 належить до групи «найменш розвинених країн світу». ВВП на душу населення у країнах Східної, Західної та Центральної Африки у 5-9 разів менше, ніж у країнах Північної та Південної Африки. Серед країн, розташованих південніше Сахари особливе місце займає ПАР, країна «переселенського капіталізму». На її частку припадає: 5,5% території, 7% населення Африки, але $\frac{2}{3}$ її ВВП, більше 50% продукції обробної промисловості й автомобільного парку [11].

У країнах Африки добуваються практично всі види паливних, рудних і нерудних копалин, за винятком газу і бокситів. Сировина, яка добувається, в основному експортується. **Головні експортери:** нафти – Нігерія, Лівія, Алжир; міді – Заїр, Замбія; залізних руд – Ліберія, Мавританія; марганцевих руд – Габон; фосфоритів – Марокко; уранові руди – Нігер, Габон [12].

Обробна промисловість представлена переважно легкою та харчовою. В останні роки підвищується частка металургії, машинобудування, хімічної промисловості. Однак набір видів продукції обробної промисловості поки дуже вузький, а підприємства важкої промисловості сконцентровані у невеликій кількості країн: Єгипті, Алжирі, Марокко, Нігерії, Замбії, Заїрі та деяких інших.

Ще одна галузь економіки, яка визначає місце Африки у світовому господарстві – сільське господарство, тут зайнято до 90% населення окремих країн. Провідна галузь – рослинництво, зокрема тропічне та субтропічне землеробство. Воно має експортну спрямованість і часто визначає монокультурну спеціалізацію. Наприклад: монокультура сільського господарства Сенегалу – арахіс, Ефіопії – кава, Гани – какао-боби. Серед інших експортних товарів виділяються фініки, чай, натуральний каучук, сорго, прянощі, бавовник. **Головні експортери:** какао-бобів – Гана, Кот-д'Івуар, Нігерія; оливкової олії – Туніс, Марокко; бавовни – Єгипет, Судан, Чад, Малі, Танзанія; арахісу – Сенегал, Гамбія, Судан; кави – Ефіопія, Ангола, Руанда, Кенія, Уганда.

Транспортна система Африки не розвинулена. Транспортна мережа сформувалася у відповідності з інтересами колишніх колонізаторів для забезпечення вивезення експортних товарів. Тому транспортні шляхи представлені «лініями проникнення», що з'єднують порт вивозу з районами експортної спеціалізації (районом видобутку сировини або районом тропічного землеробства). Вивезення сировини вимагало організації, насамперед морського та залізничного транспорту. Морський транспорт продовжує відігравати провідну роль у транспортній системі регіону. *Найбільші порти Африки:* Олександрія, Алжир, Дакар, Лагос, Касабланка, Дар-ес-Салам. Останнім часом отримали розвиток й інші види транспорту. Було побудовано шосе через Сахару, прокладені великі нафто- і газопроводи у Лівії й Алжирі.

Відтак, в Африці ще зберігається колоніальний тип галузевої структури господарства, якому характерні: низький розвиток обробної промисловості; переважання малотоварного, низькопродуктивного сільського господарства; нерозвиненість транспортної мережі; обмеження невиробничої сфери торгівлею та послугами; диспропорції у розміщенні господарства; монокультурна спеціалізація та низький рівень економічного розвитку, що проявляється у незначній частці у світовій торгівлі та у величезному значенні, яке має зовнішня торгівля для самого континенту. Так, на зовнішні ринки надходить понад $\frac{1}{4}$ ВВП, а зовнішня торгівля забезпечує до $\frac{4}{5}$ державних надходжень до бюджету африканських країн. Близько 80% торгового обороту континенту припадає на розвинені країни Заходу [13].

Тепер звернемо увагу на економічне співробітництва між країнами Африки. Відомо, що Африканський Союз було створено на базі Організації Африканської Єдності. Однією з причин такої трансформації слугував той факт, що частина завдань, що були поставлені перед ОАЄ – були виконані. Другою причиною створення АС було те, що перед країнами Африки постали нові виклики на порозі ХХІ ст. – стабільний економічний розвиток, який потребував нових механізмів і підходів. Саме спільні економічні проблеми та бажання рухатися вперед

привели до створення АС. Як стверджував на початку автор статті, саме бажання африканських країн поглибити свою економічну взаємодію призвело до трансформації ОАЄ в АС. Справа у тому, що на континенті наявно більше 200 економічних об'єднань різного рівня, масштабів і спрямованості (наприклад, Західноафриканське економічне співтовариство (ЕКОВАС), Співтовариство розвитку Південної Африки (САДК), Економічне співтовариство Центральноафриканських держав (ЕККАС) і т.д. Саме низька результативність їх діяльності у попередні десятиліття та з настанням епохи глобалізації змусила країни регіону прискоритися у власних інтеграційних процесах на якісно іншому рівні, що також слугувало однією з причин виникнення АС.

Щодо економічного підґрунтя діяльності АС, то оперативною економічною програмою новоствореної загальноафриканської організації була названа програма НЕПАД («Нове партнерство для розвитку Африки» – New Partnership for Africa's Development) – нова масштабна програма стратегії розвитку Африки, в якій визначається її місце у сучасному світі, міститься конкретний комплекс заходів у сфері економіки держав континенту, а також висловлюється надія на партнерство глобального рівня у процесі її реалізації [14].

Основна відмінність АС від ОАЄ полягає у тому, що основним пріоритетом діяльності нової організації проголошувалася економічна інтеграція. ОАЄ ж, як головне завдання у сфері захисту національної незалежності і територіальної цілісності молодих африканських держав, розглядала політичну інтеграцію. Союз прийняв рішення сприяти розвитку інтеграційних процесів, спираючись на вже діючі політико-адміністративні об'єднання півдня та півночі континенту, Західної та Східної Африки, про що свідчить розуміння главами держав проблем, з якими доведеться зіткнутися на довгому та нелегкому шляху і готовності до їх подолання.

Вищий орган Африканського союзу – Асамблея глав держав та урядів. Вищим виконавчим органом є Комісія АС. Голови АС та Комісії АС обираються на річний термін. Крім Асамблеї АС, передбачено ство-

рення Загальноафриканського парламенту і Суду союзу. У структуру АС входять також Африканський валютний фонд, Африканський центральний банк, Африканський інвестиційний банк, а також утворені Асамблеєю спеціалізовані технічні комітети, Союз з питань економіки, соціальної політики та культури [15]. Як бачимо, достатньо розгалужена структура у сфері фінансів. Спочатку в АС були сформовані регіональні багатонаціональні війська, а єдині африканські війська почали оформлятися у 2010 р.

АС покликаний замінити не тільки ОАЄ, а й Африканське економічне співтовариство (АЕС), яке повинно було протистояти негативним аспектам глобалізації шляхом сприяння соціально-економічному розвитку Африки. Визначення принципів, цілей і стратегії розвитку АЕС тривало з 1976 по 1989 р. Процес досягнення економічної інтеграції у рамках АЕС був розрахований на 34 роки і передбачав шість етапів. Сама організація була створена у 1991 р., але її діяльність не принесла істотних практичних результатів.

Неоднозначно вплинули та продовжують впливати на економічні відносини між країнами АС такі фактори, як політична нестабільність більшості африканських країн та економічна криза 2008 р.

Щодо першого фактору – політичної нестабільності країн та, одночасно, військових конфліктів. То слід зазначити, що на початку ХХІ ст. на Африканському континенті відбувається набагато більше конфліктів, ніж на будь-якому іншому. Найкривавіший з часів Другої світової війни конфлікт – у Руанді та Бурунді – забрав не менше 2 млн. чол., а всього у 50 африканських конфліктах за сорок років після здобуття незалежності загинуло більше 5 млн. чол. У «змістовному» відношенні конфлікти в Африці можна поділити на чотири групи. У першу входять ситуації, що відображають комплекс протиріч на ґрунті релігійних і конфесійних відносин між арабізованим і власне африканським населенням країн у зоні, яка розділяє Тропічну Африку та Магриб (приклади Ефіопії, Судану, Чаду). У другу – конфлікти, пов'язані з боротьбою етнічних груп за домінування в органах влади та право розпоряджатися ресурсами всередині країни (Руанда, Бурунді). У тре-

тю – протистояння між збройними угрупованнями напівкримінального характеру в умовах розпаду державних структур (Ліберія, Сомалі). У четверту – конфлікти, що паразитують на прагненні окремих груп монополізувати доходи від нелегального експорту місцевих ресурсів (алмази, нафта, рідкісні метали), що користуються підвищеним попитом на світовому ринку (Ангола, Конго, Нігерія). Ці конфлікти за своєю природою є великою мірою «системно криміналізованими» та швидше економічними, ніж політичними [16].

З конфліктів ХХІ ст. слід назвати: Дарфурський конфлікт 2003-2009 рр., конфлікт у Ківу 2004-2009 рр., у Дельті Нігеру з 2004 р., французько-івуарський – 2004 р., Сомалійська війна з 2006 р., політична криза у Кенії – 2007-2008 рр., інтервенція на острові Ндзуані 2008 р., конфлікт 2011 р. у Кот-д'Івуарі, військовий переворот у Малі 2012-2013 рр., дестабілізація Нігерії з 2013 р. у зв'язку із зростанням загрози з боку ісламістського збройного угруповання «Боко Харам», події «Арабської весни» 2011 р. та інтервенція до Лівії і т.д. «Арабська весна», у свою чергу була відзначена масовими протестними виступами населення, які часто переростали у збройні сутички проти правлячих режимів у низці країн Північної Африки та Близького Сходу. За висновком більшості зарубіжних експертів, дані події сталися у результаті системної кризи у низці арабських держав – політичного, економічного, соціального, ідеологічного характеру, які накопичувалися протягом останніх десятиліть [17].

Дослідники наголошують, що в основі перманентної політичної нестабільності полягає соціально-економічний, соціокультурний і/або етноконфесійний розлом країн по лінії Північ-Південь [18]. Але створюється замкнене коло, адже ці конфлікти ще більше погіршують економічний стан африканських країн і не дають можливості більше уваги приділяти економічним відносинам та економічній інтеграції країн АС. Яскравим прикладом цього є саміт АС в Адіс-Абебі 2008 р. Саміт був запланований на 31 січня – 2 лютого в Ефіопії. Темою саміту стала найспокійніша країна АС – Кенія. Відкрив саміт генсек ООН Пан Гі Мун і

закликав припинити безлади у Кенії. Також обговорювалися питання конфлікту у Чаді та ситуація у суданському Дарфурі. Обговорювалися також ситуація з приводу суперечки кордону між Ефіопією й Еритреєю та ситуація у Демократичній Республіці Конго, де було підписано угоду про припинення вогню між урядом і повстанцями, яка не протрималася і кількох днів. Обговорювали проблему Зімбабве, де інфляція налічувалася тисячами відсотків, а заявлені *основні питання* розвитку промисловості в Африці та створення єдиного континентального уряду відійшли на задній план. *Поки на континенті залишається маса невирішених конфліктів, економічна тематика навряд чи буде домінувати на самітах АС.* Також під час саміту було обрано нове керівництво АС [19].

Що ж до наслідків світової економічної кризи 2008 р. та того, як вона відобразилася на економічних відносинах країн АС. Так, згідно висновків російської дослідниці І. Абрамової, у 2008 р. економічне зростання у всіх частинах континенту (за винятком Центральної Африки) уповільнилося, але позитивна динаміка збереглася завдяки високим цінам на експортні товари, а також збільшенню випуску сільськогосподарської продукції. У Центральній Африці економічне зростання підтримувалося за рахунок видобутку нафти у таких державах, як Габон і Республіка Конго. Дослідниця також наполягає, що економічне зростання, як і раніше, сповільнює неадекватний стан інфраструктурних галузей, особливо енергетики і транспорту. Погано вплинув на економічні відносини між країнами Африки той факт, що під впливом світової кризи зменшилася кількість інвестицій на континент, відповідно зменшилися обсяги видобутку корисних копалин і африканські мігранти, що працювали у більш розвинутих країнах Африки, вже не змогли висилати на батьківщину валютні заощадження, що вплинуло на зубожіння великої кількості африканських країн. Відтак, під впливом світової економічної кризи 2008 р., економічні зв'язки країн АС стали менш інтенсивними, що вплинуло на якість життя громадян багатьох африканських країн [20].

Загалом країни АС мають великий еко-

номічний і ресурсний потенціал до економічного співробітництва, і країни прагнуть цього. Однак, є низка чинників, які заважають такому співробітництву, серед яких варто зазначити наслідки колоніалізму та новий його етап – неокolonіалізм (який існує у вигляді фінансової залежності африканських країн від колишніх метрополій), політична нестабільність і перманентні військові перевороти та громадянські війни у різних країнах. Відтак, АС був заснований для більш тісного економічного співробітництва між країнами, але більшість його засідань присвячено врегулювання не економічних проблем і поглибленню економічної інтеграції між країнами АС, а врегулюванню політичних, етнічних і військових конфліктів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. «Черный континент» в XXI веке – материалы круглого стола// Азия и Африка сегодня. – 2005. – № 9. – С. 6-47.
2. Абрамова И. Глобальный экономический кризис и страны Африки / Ирина Олеговна Абрамова // Международная экономика и международные отношения. – 2009. – № 9. – С. 90-98.
3. Андреев А.М. Развитие национальных экономик стран Африки: основные этапы, современное состояние и перспективы / Александр Михайлович Андреев // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2011. – № 2. – С. 33-40.
4. Лебедева Э. Активизация КНР и ЕС в Африке / Элеонора Евгеньевна Лебедева // Международная экономика и международные отношения. – 2008. – № 10. – С. 93-101.
5. Лебедева Э. Субсахарская Африка: конфликты и развитие / Элеонора Евгеньевна Лебедева // Международная экономика и международные отношения. – 2014. – № 12. – С. 102-112.
6. Володина М. Международно-политические процессы в Северной Африке / Мария Андреевна Володина // Международная экономика и международные отношения. – 2013. – № 1. – С. 77-84.
7. Потемкин В. Африканский Союз: эвентуальная реальность или пустые хлопоты? / Ю.В. Потемкин // Восток. – 2003. – № 5. – С. 96-109.
8. Андреев А.М. Там само. – С. 33.
9. Ibid. – С. 35.
9. Экономика Африки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://country.in.ua/africa/economic.html>
10. Экономика Африки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.webeconomy.ru/index.php?page=cat&newsid=875&type=news>
11. Общая характеристика хозяйства Африки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://geographyofrussia.com/afrika-obshhaya-karakteristika-hozyajstva/>
10. Ibidem.
13. AU in a Nutshell [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.au.int/en/about/nutshell>
11. Ibidem.
12. Емельянов А. Современная конфликтность в Африке / Андрей Емельянов [Электронный ресурс] // Журнал теории международных отношений мировой политики. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/eleventh/006.htm>
16. Войны и конфликты в Африке [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.modernarmy.ru/article/348/voini-i-konflikti-v-afrike>
13. Лебедева Э. Субсахарская Африка: конфликты и развитие... – С. 103.
14. Чургин В. Саммит Африканского Союза в Аддис-Абебе: из Кении в Чад через Судан / Виталий Чургин // Компас. – 2008. – № 7. – С. 51.
15. Абрамова И. Глобальный экономический кризис и страны Африки / Ирина Олеговна Абрамова // Международная экономика и международные отношения. – 2009. – № 9. – С. 91, 94.

Запорожченко Анжеліка *Причини та передумови економічного співробітництва країн Африканського Союзу*

У статті здійснено аналіз ресурсних, історичних і політичних передумов і причин економічного співробітництва країн АС. Автор зазначив в якості причин, які сприяють економічному співробітництву, ресурсні можливості країн Африки та їх географічну компактність, а до таких, які негативно впливають на розвиток економічних відносин відніс історичне колоніальне минуле, політичну нестабільність регіону та вплив на економіку африканських країн світової економічної кризи 2008 р.

Автор зробив акцент на тому, що країни АС розташовані компактно на Африканському континенті, але мають певні субрегіональні відмінності. У геополітичному та економічному відношенні Африку поділяють на дві частини: Північну Африку і Тропічну Африку. Країни Північної Африки заселені в основному арабами, які сповідують іслам, мають більш високий, порівняно з державами Тропічної Африки, рівень економічного та індустріального розвитку, відрізняються більшою залученістю до міжнародного поділу праці. У статті наголошено, що наслідком колоніального минулого є низький економічний розвиток країн, їх орієнтація на експорт сировини, а не готової продукції, не розвинена транспортна система. Так, наприклад, країнами-експортерами нафти є Нігерія, Лівія, Алжир, міді – Заір, Замбія, залізних руд – Ліберія, Мавританія і т.д. У сільському господарстві сформована монокультурна спеціалізація: монокультура Сенегалу – арахіс, Ефіопії – кави, Гани – какао-боби. Варто також наголосити на тому, що не звважаючи на негативні тенденції, які неоднозначно впливають на розвиток економічних відносин в країнах Африканського Союзу, помітною є активізація міжафриканського економічного співробітництва, про що свідчить трансформація ОАЄ в АС.

Ключові слова: ресурси, економіка, Африканський Союз, колоніальне минуле, монокультура, країни-експортери

Запорожченко Анжелика *Причины и предпосылки экономического сотрудничества стран Африканского Союза*

В статье осуществлен анализ ресурсных, исторических и политических предпосылок и причин экономического сотрудничества стран АС. Автор отметил в качестве причин, которые способствуют экономическому сотрудничеству ресурсные возможности стран Африки и их географическую компактность, а к таким, которые негативно влияют на развитие экономических отношений, отнес историческое колониальное прошлое, политическую нестабильность региона и влияние на экономику африканских стран мирового экономического кризиса 2008 г. Автор сделал акцент на том, что страны АС расположены компактно на Африканском континенте, но имеют определенные субрегиональные различия. В геополитическом и экономическом отношении Африку подразделяют на две части: Северную Африку и Тропическую Африку. Страны Северной Африки заселены в основном арабами, которые исповедуют ислам, имеют более высокий, по сравнению с государствами Тропической Африки, уровень экономического и индустриального развития, отличаются большей вовлеченностью в международное разделение труда. В статье отмечается, что следствием колониального прошлого является низкое экономическое развитие стран, их ориентация на экспорт сырья, а не готовой продукции, неразвитая транспортная система. Так, например, странами-экспортерами нефти являются Нигерия, Ливия, Алжир, меди – Заир, Замбия, железных руд – Либерия, Мавритания и т.д. В сельском хозяйстве сформирована монокультурная специализация: монокультура Сенегала – арахис, Эфиопии – кофе, Ганы – какао-бобы. Стоит также отметить, что, несмотря на негативные тенденции, которые неоднозначно влияют на развитие экономических отношений в странах Африканского Союза, заметна активизация межсафрианского экономического сотрудничества, о чем свидетельствует трансформация ОАЕ в АС.

Ключевые слова: ресурсы, экономика, Африканский Союз, колониальное прошлое, монокультура, страны-экспортеры

Zaporozhchenko Anzhelika *Background and reasons for Economic Cooperation of African Union*

The article presents an analysis of resource, historical and political background and reasons for Economic Cooperation speakers. The author noted as reasons that contribute to economic cooperation resource capabilities of African countries and their geographic compactness, and to those that have a negative impact on the development of economic relations took a historic colonial past, the political instability of the region and the impact on African economies of the world economic crisis of 2008. The author emphasized the fact that the countries of the AU are located compactly on the African continent, but have certain sub-regional differences. In geopolitical and economic terms, Africa is divided into two parts: North Africa and tropical Africa. North African countries inhabited mainly by Arabs who are Muslim, have a higher, in comparison with the countries of tropical Africa, the level of economic and industrial development, are more involved in the international division of labor. The article notes that the consequence of the colonial past is the low economic development of countries, their focus on export of raw materials instead of finished products not developed transport system. For example, oil-exporting countries are Nigeria, Libya, Algeria, copper – Zaire, Zambia, iron ore – Liberia, Mauritania, etc. In agriculture formed monocultural specialization: monoculture Senegal – peanuts, Ethiopia – coffee, Ghana – cocoa beans. It should also be noted that, despite the negative trends that uniquely affect the development of economic relations in the countries of the African Union, a significant intensification of inter-African economic cooperation, as evidenced by the transformation of the OAU into the AU.

Keywords: resources, the economy, African Union, the colonial past, monoculture exporters

Рецензенти:

Тихонов А.К., д.і.н., професор

Тригуб П.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 06.01.2016 р.